

Lagutskottets yttrande

1984/85:3 y

om samarbetet mellan Sverige och EG i rättsliga frågor

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har hemställt om lagutskottets yttrande över motion 1984/85:2405 av Carl Bildt m. fl. (m) yrkandena 9 och 11. I motionen, som tar upp olika aspekter på Sveriges förbindelser med EG, yrkas – såvitt nu är i fråga –

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av ett samlat organ för fortlöpande kontakt med och information om rättsutvecklingen inom EG,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av förhandlingar med EG i syfte att göra det möjligt för svenska företag inom EG att kunna åberopa s. k. legal privilege i förhållande till svenska advokater.

Utskottet

I motionen diskuteras i ett inledande avsnitt bl. a. frågan om riksdagens kontakter med Europaparlamentet. Motionärerna anser att det vid planeringen av utskottsresor ofta borde vara naturligt att undersöka förutsättningarna för att få till stånd överläggningar mellan berört svenskt riksdagsutskott och dess motsvarighet i Europaparlamentet. Vidare sägs i motionen att talmanskonferensen borde söka uppmärksamma utskotten på betydelsen av denna form av kontakter.

Med anledning av det anförda erinrar lagutskottet om att utskottet i september 1983 besökte EG:s olika organ. Vid besöket i Europaparlamentet hade utskottet en överläggning med Europaparlamentets juridiska utskott varvid lagutskottet erhöll en information om aktuella lagstiftningsfrågor i Europaparlamentet samtidigt som lagutskottets ledamöter redovisade Sveriges syn på olika lagstiftningsfrågor, bl. a. när det gäller varumärken. Under besöket hos EG-kommissionen erhöll utskottet information om det pågående lagstiftningsarbetet, särskilt beträffande handelsagenter, produktansvar och varumärken. Sammanfattningsvis kan konstateras att såväl det juridiska utskottets ledamöter som företrädare för EG-kommissionen visade en positiv inställning till ett samarbete med Sverige och EFTA i olika rättsliga frågor.

Som framhålls i motionen och vilket utskottet också fann vid besöket hos EG är lagstiftnings- och rättsutvecklingsarbetet inom EG omfattande. Bl. a. syftar arbetet till att harmonisera medlemsländernas civilrättsliga lagstift-

ning. Det är enligt utskottets mening viktigt att svenska företag och svenska myndigheter har möjlighet att få en *god information om rättsutveckling och lagstiftning inom EG*. Rapportering om vad som händer på detta område ombesörjs fortlöpande av den svenska delegationen i Bryssel till utrikesdepartementets rättsavdelning och till kommerskollegium. Vidare erhålls viss information via EFTA och vid de direkta kontakter som olika myndigheter har med EG:s organ. Inom kommerskollegium sammanställs de olika rapporterna och informationen sprids vidare till myndigheter och näringsliv. För närvarande har kommerskollegium en anställd tjänsteman som på heltid sysslar med information om vad som sker inom EG. Information sker till näringslivet bl. a. vid särskilt anordnade seminarier och informationsträffar. Som regel sker sådana möten två gånger om året. Enligt vad utskottet inhämtat från Sveriges industriförbund betraktar man från näringslivets sida dessa möten som mycket värdefulla och nyttiga från informationssynpunkt.

Industriförbundet sprider i sin tur erhållen information om rättsutvecklingen inom EG till medlemsföretagen genom den särskilda skrift "Information i rättsfrågor" som ges ut av förbundets rättsavdelning.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att svenska företag har goda möjligheter att få erforderlig information om utvecklingen på det rättsliga området inom EG. Om med motionsyrkandet avses ett inrättande av ett nytt särskilt organ för information om EG-rätten vill utskottet framhålla att det i varje fall för närvarande inte finns något behov av ett sådant organ. Det ansvar för EG-informationen som kommerskollegium har är enligt utskottets mening fullt tillräckligt. Utskottet vill emellertid understryka att informationsfrågan är viktig. Enligt vad utskottet inhämtat har efterfrågan på information om EG-rätten, särskilt när det gäller olika handels- och konkurrensvillkor, ökat betydligt under senare år. Det är därför angeläget att regeringen följer utvecklingen och att kommerskollegium ges tillräckliga resurser för att kunna lösa informationsproblemen.

Den andra frågan som utskottet har fått att yttra sig över rör "*legal privilege*" för svenska advokater. Med uttrycket "*legal privilege*" åsyftas det sekretesskydd som advokater har i fråga om skriftväxlingen med en klient. Frågan om "*legal privilege*" har aktualiserats i samband med de inspektioner och revisioner som EG:s inspektörer gör för att undersöka efterlevnaden av EG:s regler om karteller och andra konkurrensvillkor, och har behandlats av EG-domstolen i det s. k. A M & S-fallet. Förhållandena i det fallet var följande.

Vid en undersökning år 1979 av kartellförhållandena inom zinkbranschen begärde EG:s inspektörer att hos Australian Mining & Smelting Europe Limited (A M & S) få ta del av samtliga tillgängliga handlingar, som berörde en misstänkt kartellbildning. A M & S vägrade att lämna ut vissa handlingar under åberopande av att dessa omfattades av det sekretesskydd som gäller förhållandet mellan advokat och klient. Genom beslut av EG-kommissionen i juli 1979 beordrades A M & S att lämna ut de aktuella handlingarna. A M & S

överklagade beslutet hos EG-domstolen som avgjorde ärendet den 18 maj 1982. Domstolen slog fast att tillämpningsförfordningen (förordning nr 17) gav kommissionen utomordentliga befogenheter när det gällde att undersöka misstänkta överträdelser av konkurrensbestämmelserna. EG-rätten måste dock enligt domstolen respektera vissa för alla medlemsländer gemensamma principer rörande sekretesskydd för viss information mellan en advokat och hans klient, eftersom sekretesskyddet är en viktig del i advokatens roll i handhavandet av rättvisan och balanseras av advokatetiska regler fastställda i det allmännas intresse av advokatsamfund eller myndigheter. Sekretessskyddet är som en följd härav begränsad till meddelanden mellan ett företag och en fristående advokat, dvs. en person som inte står i anställningsförhållande till företaget, t. ex. en bolagsjurist. Domstolen konstaterade vidare att skyddet endast gäller i fråga om advokat som har tillstånd att verka i ett medlemsland och följaktligen inte beträffande advokat med hemvist i tredje land.

Domstolens avgörande innebär att exempelvis ett svenskt dotterföretag i Paris som anlitar en svensk advokat för rådgivning om EG:s konkurrensregler inte kan hävda något sekretesskydd för sin skriftväxling med advokaten. Om däremot en advokat från ett EG-land anlitas för rådgivning kan skriftväxlingen skyddas för insyn. Enligt utskottets mening är denna ordning givetvis otillfredsställande. Med hänsyn till att EG:s bestämmelser om konkurrensbegränsning är svårtillgängliga behöver svenska företag som arbetar på EG-marknaden ha tillgång till kvalificerad juridisk rådgivning. Om EG-domstolens utslag skulle leda till att företagen blev hänvisade till att i huvudsak vända sig till EG-advokater skulle detta kunna få negativa effekter för de svenska företagen.

Mot bakgrund av domstolens avgörande begärs i motionen att man från svenskt håll skall ta upp förhandlingar med EG för att öppna en möjlighet också för svenska advokater att åberopa "legal privilege". I motionen hänvisas till att i EG-domstolens utslag antyds EG:s villighet att efter förhandlingar öppna en sådan möjlighet för advokater i tredje land.

Sistnämnda uppgift i motionen synes grunda sig på ett missförstånd. Något sådant uttalande, som motionärerna åberopar, har EG-domstolen inte gjort. Däremot har EG-kommissionen under år 1984 i en skrivelse till EG-rådet hemställt att rådet bemyndigar kommissionen att uppta förhandlingar med sådana länder som har ett intresse av att genom bilaterala avtal utsträcka det vid tillämpningen av EG:s konkurrensbegränsningsregler gällande sekretesskyddet för meddelanden från advokater till att omfatta det egna landets advokater. Kommissionens begäran om förhandlingsmandat skall ses mot bakgrund av att en EG-advokat kan ges rätt till "legal privilege" i vissa länder som inte tillhör EG, och att kommissionen befarar att denna gynnsamma behandling kan komma att ändras under åberopande av EG:s diskriminerande behandling. Under hand har från kommissionen gjorts inviter till bl. a. USA och Sverige att begära förhandlingar. Enligt vad utskottet inhämtat har

man i regeringskansliet en positiv inställning till frågan om förhandlingar och vissa kontakter med EG har skett genom den svenska delegationen i Bryssel.

Sedan motionen väcktes har förhållandena dock i viss mån ändrats. EG-rådet har vid två möten behandlat frågan och har därvid funnit sig inte böra ge kommissionen det begärda förhandlingsmandatet. Orsaken härtill lär vara att man är rädd för att inledandet av förhandlingar med ett eller flera länder kan leda till att ett land, som inte inlett förhandlingar, kan med en reciprok tillämpning konstatera att EG-advokater inte har rätt till "legal privilege" i det landet. Rådet anser att man i stället bör söka lösa frågan internt inom EG. I första hand bör undersökas om inte gällande EG-rätt kan tolkas så att advokater från sådana länder, som ger EG-advokater rätt till "legal privilege", har rätt till "legal privilege" inom EG. I andra hand bör man överväga att ändra procedurreglerna i den ovannämnda förordningen nr 17.

Lagutskottet vill för sin del stryka under att det är angeläget för svenskt näringsliv att "legal privilege" inom EG utsträcks till att gälla även i fråga om svenska advokater. Mot bakgrund av det anförda kan utskottet dock inte finna att det för närvarande är meningsfullt att från svensk sida begära förhandlingar i frågan. Enligt utskottets mening synes det lämpligast att man tills vidare avvaktar resultatet av de pågående undersökningarna inom EG. Med hänsyn till vad som hittills förekommit i frågan anser sig utskottet kunna förutsätta att regeringen följer utvecklingen och tar de initiativ som kan bli erforderliga.

Stockholm den 17 april 1985

På lagutskottets vägnar
PER-OLOF STRINDBERG

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Martin Olsson (c), Elvy Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Ingemar Konradsson (s), Allan Ekström (m), Marianne Karlsson (c), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s), Nic Grönvall (m), Sigvard Persson (c) och Berit Löfstedt (s).

Avvikande mening

Per-Olof Strindberg, Mona Saint Cyr, Allan Ekström och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s.2 börjar med "Med hänsyn" och slutar med "lösa informationsproblemen" bort ha följande lydelse:

Det är angeläget att näringslivet och allmänheten i Sverige har tillgång till

adekvat och fullständig information om bl. a. rättsutvecklingen inom EG. Den information som i dag kan erhållas är dock inte tillfyllest. Därtill kommer att det utanför förvaltningskretsar och speciella organisationer inte är känt var tillgänglig information finns att tillgå. Den nuvarande ordningen är således inte tillfredsställande. Utskottet anser därför att ett särskilt kontor eller organ bör inrättas inom statsförvaltningen, möjligen vid eller i anslutning till rättsavdelningen vid UD. Hos detta kontor eller organ bör all aktuell information i nu berört avseende samlas och hållas tillgänglig för näringsliv och allmänhet.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Lagutskottet vill" och slutar med "bli erforderliga" bort ha följande lydelse:

Lagutskottet vill understryka det angelägna i att "legal privilege" inom EG utsträcks att också omfatta svenska advokaters klientförhållanden till företag inom EG. De åtgärder som redovisats under beredningen av ärendet i utskottet är inte tillfyllest med hänsyn till den tröghet med vilken ärenden av detta slag vanligen handlägges inom EG:s skilda organ. Ett uttalande till regeringen av riksdagen på sätt som yrkas i motionen skulle utgöra ett verkningsfullt påtryckningsmedel i den svenska delegationens arbete med att lösa det påtalade problemet. Utskottet förordar därför att riksdagen gör det i motionen begärda uttalandet.

